



AR-GE LABORATUARLARI FAALİYET RAPOR

LABORATUARIN ADI:

Arkeoloji Bölümü Sualtı Arkeolojisi Anabilim Dalı Laboratuvarı

LABORATUARIN KOORDİNATÖRÜ:

Doç. Dr. Füsun TÜLEK

YÜRÜTÜLEN PROJELER (2005- 2014):

1. Osmaniye Arkeolojik YüzeY Araştırması

Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü ruhsatı ile Osmaniye İli ve ilçelerinde arkeoloji disiplinin yüzeY araştırması yöntemleri kullanılarak yaygın ve yoğun olarak taşınmaz arkeolojik varlıklar tespit edilmektedir.

Çalışma, bugüne kadar antik kent, antik köy, antik çiftlik (villa rustica) ve mısır-İslam kale-kent olmak üzere 46 antik yerleşim, tarihöncesi ve tarih çağlarına ait 47 höyük yerleşimi, 11 zeytinyağı ve üzüm işliğı, 38 nekropol (antik mezarlık), kale, gözetleme kulesi, askeri karakol, antik çeşme, sarnıç, havuz, su kemeri, anıt mezar, mozaikli alan ve hamam gibi 60'ı aşkın tek yapı, tapınak, kült alanı, kaya sunakları, şapel ve kilise gibi 20'den fazla dini alan ve yapı olmak üzere 250'yi aşkın arkeolojik varlık tespit etmiştir.

Her sezon çalışmasının verileri Sualtı Arkeolojisi Anabilim Dalı Laboratuvarı'nda değerlendirilmiş, çizim, inceleme, görsel sunum ve bilimsel yorumları Kültür ve Turizm Bakanlığı *Araştırma Sonuçları Toplantısı* isimli yayınında ve elektronik

ortamda <http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,44761/arastirma-sonuclari-toplantilari.html> adresinde yayınlanmıştır.

Çalışma sürmekte olup kültür malzemesi olarak çok sayıda seramik örneklerinin arkeometrik analizleri planlanmaktadır.

2. Deli Halil Antik Yerleşimi Üzerine Doğa Olaylarının Etkisi TÜBİTAK- SOBAG 109K025 numaralı Proje:

2009- 2011 yılları arasında yürütülen proje, Osmaniye İli, Toprakkale İlçesi, Tüysüz Beldesinde bulunan Deli Halil Bazaltlarını oluşturan Deli Halil volkanı güney yamacında tespit edilen antik yerleşimin arkeo-jeolojik incelemesini kapsamaktadır. Proje, antik yerleşimin kurulumu ve sonlanmasında kurulduğu volkanik alanın ve coğrafik konumunun belirleyiciliğini tespit etmeyi amaçlamıştır. Volkanın güney yamacında doğu- batı doğrultusunda yayılarak 330 ve 260 m rakım arasında konuşlanmış olan antik yerleşim ± 80 hektar yüz ölçüme sahip en az iki mahalleden oluşmaktadır. Yapılar 1- 1,5 m yüksekliğe kadar ayakta kalmıştır. Yerleşim topografyaya uyumlu teraslar ve ana caddeye veya birbirine bağlanan sokaklardan oluşan bir plana sahiptir. Arazi eğiminin dik olduğu teraslarda yapılar ölçek olarak küçük ve sık olarak yerleştirilmiş ve eğimin azaldığı arazinin düzleştiği eteklere doğru yapı ölçeği ve avlular büyümektedir. Bazalt bir kayaç üstüne bazalt taşların kuru-duvar tekniğinde örülmesi ile oluşturulmuş konutlar, genellikle 2 katlı, tek, iki ve çok odalı, en az bir sarnıç ve bir yuvarlak deposu olan avlu içindedirler. Tapınak, işlikler ve konutlar mimari tespitler arasındadır.

Pişmiş toprak kap kakaklar, çatı kiremitleri ve mimari kaplama levhalar maddi kültür malzemesi buluntularındandır. Kap kakaklar, sofrta tabakları, saklama kapları, günlük kullanım kapları ve amforalar olarak çeşitlenmektedir. Ön çalışmada belirlenen sofrta tabakları tek bir üretim grubuna ait olup Foça Kırmızı Astarlı seramikleridir. Pişirme kapları, havan v.b. gibi günlük kullanım kapları ve dolium gibi saklama kapları yerel üretim olup şarap, balık sosu ve zeytinyağı taşımakta kullanılan amforalar Kuzey Afrika üretimleridir.

Pişmiş toprak kaplar en erken dördüncü yüzyıl sonu beşinci yüzyıl başı ve en geç olanı ise altıncı yüzyıl sonuna tarihlenmektedir. Arkeometrik analizleri yapılaması gerekmektedir.

3. Bir Ortaçağ Kalesi Toprakkale'nin arkeo-jeolojik ve Mimari İncelenmesi KOÜ-BAP 2012- 73 numaralı projesi.

2012- 2014 yılları arasında yürütülen proje 2015 bahar ve yazında jeokimya analizlerin yapılması ile tamamlanmıştır.

“Toprakkale- Bir Ortaçağ Kalesinin Arkeo-Jeolojik Ve Mimari İncelenmesi” konulu araştırma projesi, Osmaniye İli, Toprakkale ilçesinde bulunan Ortaçağ kalesinin belirtilen disiplinlerin yöntemlerini uygulayarak yapım evrelerinin belirlenmesi, tekniğine uygun ve eksiksiz bir planının çıkarılması, bulunduğu tepenin eski bir yerleşim olup olmadığının belirlenmesi, tepenin jeomorfolojik yapısının incelenmesi ve yapının mimarlık tarihinde yerinin anlaşılmasını amaçlamaktadır.

Arkeolojinin bilimsel yöntemi yoğun yüzey araştırması, keramik gibi kültür malzemesi ile makroskobik ve tipolojik incelemeler, harç, sıva ve ahşap örnekler üzerinde xrf, icp-ms, c14 gibi çeşitli jeokimya ve radyometri analizler gibi yöntemler kullanılmıştır.

Kalenin ayrıntılı mimari okuma, tespit ve çizimleri Memluk dönemi kullanımına ilişkin sosyolojik ve askeri düzenleme açısından önemli bilgiler edinilmesini sağlamıştır. Tarihsel yapım süreci olarak kalenin bugün görünen halinin dört ana yapım evresi olduğu sonucuna varılmıştır. Kalenin ilk olarak Abbasi Halifesi Harun Reşit döneminde yaptırıldığı, Bizans İmparatorluğu döneminde yapının dış kale duvarlarının eklendiği, Haçlıların kullandığı dönemin üçüncü ana yapı evresi olduğu ve Memluklar döneminin dördüncü imar devresi olup büyük ölçekli ve nitelikli yapılaşmaya sahne olduğu anlaşılmıştır. Arkeolojik veriler, Kale Tepe'nin Hititlerden Erken Ortaçağ'a kadar en azından bir askeri istasyon olduğunu göstermiştir.

Jeolojik incelemeler, Kale Tepenin güney yarısının bazalt ile kaplı olduğu kuzey yarısının ise eteklere doğru yayılan bir eski yerleşim- höyük olduğu ve üstüne konumlandığını göstermiştir.

PROJE BULUNTULARI ÜZERİNDEN YÜRÜTÜLEN TEZLER:

Süren Yüksek Lisans Tezi:

1. İsmail Habip Keser, *Anadolu Ve Akdeniz Amforaları Işığında Deli Halil Amformaları*

Tamamlanmış Yüksek Lisans Tezi:

2. Mesadet Asuman Sınmaz, *Arkeolojik Numunelerin LIBS ile Analizleri*. Danışman: Yrd. Doç. Dr. Belgin GENÇ ÖZTOPRAK <http://laboratuar.kocaeli.edu.tr/latarum>

Tamamlanmış Lisan Tezi:

3. Batuhan Özer, *Osmaniye Arkeoloji Araştırmaları Afrika ve Kıbrıs Kırmızı Astarlı Keramikleri*

PROJELERE İLİŞKİN YAPILAN YAYIN:

1. "The Iron Age in East Plain Cilicia – A First Assessment of The Iron Age Pottery Form The Osmaniye Survey", Füsün TÜLEK- Birgül ÖĞÜT, *TÜBA-AR Türkiye Bilimler Akademisi Araştırma Dergisi*. 16. 2015: 57-79.
2. "Osmaniye Arkeolojik Varlıklar Envanteri 2010 - 2013 Yılları Çalışmaları", *TÜBA-KED. Türkiye Bilimler Akademisi Kültür Envanteri Dergisi*. 10/2012. 2015: 35- 63.
3. "Late Roman Ceramics of the Deli Halil Settlement in the East Cilicia Plain", *KERAMOS, Ceramics: A Cultural Approach May 9- 13 2011 İzmir*. 2015: 238- 242, Res. 336- 339.
4. "Prehistoric Pottery of Osmaniye Province in East Cilicia: A Holistic Approach", Füsün TÜLEK, Birgül ÖĞÜT, *Proceeding of the 8th International Congress on the Archaeology of the Ancient Near East 30 April – 4 May 2012*, University of Warsaw. 2.2014: 765- 774.
5. "2012 Yılı Osmaniye Arkeolojik Yüzey Araştırmaları", *31. Araştırma Sonuçları Toplantısı*. 1. 2014: 304- 312.

6. "Interaction of the Deli Halil Settlement with the Settlements in Issos Plain", *The Proceedings Of The International Symposium On the Archeology Of Hatay And Its Vicinity Through The Ages 21- 24 Mayıs 2013 Antakya*.2014: 191- 209.
7. "Classification Of Archaeological Ceramics Analysed By Laser Induced Breakdown Spectroscopy (Libs) ", Sınmaz, M. A., B. Genç Öztoprak, E. Akman, M. Güneş, E. Kacar, F. Tülek, A Demir, *Balkan Physics Letters*. 22. 2014: 24- 35.
8. "Terracotta Finds of the Deli Halil Ancient Settlement: Architectural Tiles and Anthropomorphic Pieces", *SOMA. Identity and Connectivity Proceedings of the 16th Symposium on Mediterranean Archaeology, Florence, Italy, 1–3 March 2012*. 1. 2013: 261- 268.
9. "2011 Yılı Osmaniye Arkeolojisi Çalışma Raporu", *30. Araştırma Sonuçları Toplantısı*. 2. 2013: 243- 254.
10. "Footsteps of The Arab-Byzantine Armies In Osmaniye Province, Cilicia", *Proceedings of the 7th International Congress of the Archaeology of the Ancient Near East, London*. 1. 2012: 149- 161.
11. "Burnaz, Doğu Akdeniz’de Kayıp Bir Antik Liman", *Arkeoloji ve Sanat*. 140. 2012: 175 – 192.
12. "2010 Yılı Osmaniye Arkeolojik Araştırmaları", *29. Araştırma Sonuçları Toplantısı*. 1. 2012: 491- 504.
13. "Osmaniye Arkeolojik Yüzey Araştırması 2009 Yılı Çalışması", *28. Araştırma Sonuçları Toplantısı 24-28 Mayıs 2010 İstanbul*. 1. 2011: 373- 387.
14. "Prehistoric Pottery from Five Mounds in Eastern Plain Cilicia", Füsün Tülek, Ümit Çayır Büyükulsoy, Kadir Büyükulsoy, *Proceedings of the 6th International Congress of the Archaeology of the Ancient Near East*. 2. 2010: 715-731.
15. "Can Örenşehir- the ruined city be an Umayyad palace in Plain Cilicia?", *Proceedings of the 6th International Congress of the Archaeology of the Ancient Near East*. 3. 2010: 221-236.
16. "Osmaniye Ortaçağ Seramikleri Ön Değerlendirmesi", *XIII. Ortaçağ Ve Türk Dönemi Kazıları Ve Sanat Tarihi Araştırmaları Sempozyumu Bildirileri*. 2010: 639-646.
17. "Osmaniye Arkeolojik Varlıkları Envanter Çalışması 2009 TÜBA-KED. Türkiye Bilimler Akademisi Kültür Envanteri Dergisi. 8. 2010: 43-64.
18. "Archaeological Surveys in Osmaniye in 2009", *ANMED- Anadolu Akdenizi Arkeoloji Haberleri*. 8. 2010: 159-164.

19. "Osmaniye Arkeolojik Yüzey Araştırması 2008 Yılı Çalışması", *27.Araştırma Sonuçları Toplantısı*. 3. 2010: 69-81.
20. "Osmaniye İli Yüzey Araştırması 2007 Çalışması", *26. Araştırma Sonuçları Toplantısı*. 1. 2009: 135-140.
21. "Bitinya-Paflagonya Bölgeleri Mozaik Külliyesi 2007 Çalışması", *26. Araştırma Sonuçları Toplantısı*. 1. 2009:141-146.
22. "Osmaniye İli Arkeolojik Kültür Varlıkları Envanter Çalışması 2005", *TÜBA-KED. Türkiye Bilimler Akademisi Kültür Envanteri Dergisi*, 2007.6. 2009: 47-62.
23. "Osmaniye Arkeolojik Kültür Varlıkları Envanteri Çalışması 2006", *TÜBA-KED. Türkiye Bilimler Akademisi Kültür Envanteri Dergisi*, 2007. 6. 2009: 63-76.
24. "A Mosaic Image Of A Peacock Contributes To The Perpetual Corpus Of Cilician Mosaics", *SOMA 2008 Proceedings of the XII Symposium on Mediterranean Archaeology, Famagusta, North Cyprus, 5-8 March 2008* ed. H. Oniz. , BAR S1909. 2009
25. "Osmaniye Arkeolojik Kültür Varlıkları Envanteri Çalışması (2007-2008)", *TÜBA-KED. Türkiye Bilimler Akademisi Kültür Envanteri Dergisi*, 7. 2009: 7-23.
26. "Osmaniye Yüzey Araştırması 2005 ve 2006 Yılı Çalışması", *25. Araştırma Sonuçları Toplantısı*. Cilt I. 2007: 305- 326

BİLİMSEL ETKİNLİKLER:

1. 11. Uluslararası AIECM3 On Medieval and Modern Period Mediterranean Ceramics Kongresi, Antalya 2015. Sözlü Bildiri
2. 13. Mavi Paylaşım Toplantısı, Kocaeli, 2015. Sualtı Arkeolojisi Oturumu Düzenleyicisi ve Oturum Başkanlığı.
3. 37. Uluslararası Kazı, Araştırma ve Arkeometri Sempozyumu. Atatürk Üniversitesi. Erzurum. 2015. Sözlü Bildiri.
4. 36. Uluslararası Kazı, Araştırma ve Arkeometri Sempozyumu. Gaziantep. 2014. Sözlü Bildiri ve Oturum Başkanlığı.
5. Internatiol Symposium on the Archeology of Hatay and Its Vicinity through the Ages.. Hatay. 2013. Sözlü Bildiri.
6. 35. Uluslararası Kazı, Araştırma ve Arkeometri Sempozyumu. Muğla. 2013. Sözlü Bildiri.

7. Hacibektaş Üniversitesi Arkeoloji Konferansları, Nevşehir. 2013. Konferans.
8. 10. Mavi Paylaşım Toplantısı, Kocaeli. 2012. Sualtı Arkeolojisi Oturumu Düzenleyicisi ve Oturum Başkanlığı.
9. 8th International Congress on the Archaeology of the Ancient Near East 30 April – 4 May 2012, University of Warsaw. Polonya. Sözlü Bildiri.
10. Identity and Connectivity Proceedings of the 16th Symposium on Mediterranean Archaeology, Florence, Italy, 1-3 March 2012. Sözlü Bildiri.
11. 34. Uluslararası Kazı, Araştırma ve Arkeometri Sempozyumu. Çorum. 2013. Sözlü Bildiri.
12. Keramos. An International Symposium on Ceramics: A Cultural Approach, 2011. İZMİR. Poster Bildiri.
13. Convergence of the Mediterranean: Commerce, Capital and Trade Routes in the History of a Sea. Third International Conference of Mediterranean Worlds. 2011. İtalya, Salerno. Sözlü Bildiri.
14. 7th International Congress on the Archaeology of the Ancient Near East. 2010 London. Sözlü Bildiri.